

SWAHILI A1 – HIGHER LEVEL – PAPER 1
SOUAHÉLI A1 – NIVEAU SUPÉRIEUR – ÉPREUVE 1
SUAHILI A1 – NIVEL SUPERIOR – PRUEBA 1

Monday 22 May 2006 (morning)
Lundi 22 mai 2006 (matin)
Lunes 22 de mayo de 2006 (mañana)

2 hours / 2 heures / 2 horas

INSTRUCTIONS TO CANDIDATES

- Do not open this examination paper until instructed to do so.
- Write a commentary on one passage only.

INSTRUCTIONS DESTINÉES AUX CANDIDATS

- N'ouvrez pas cette épreuve avant d'y être autorisé(e).
- Rédigez un commentaire sur un seul des passages.

INSTRUCCIONES PARA LOS ALUMNOS

- No abra esta prueba hasta que se lo autoricen.
- Escriba un comentario sobre un solo fragmento.

Toa maoni yako juu ya **moja** ya tungo zifwatazo.

1. (a)

Alijikuta tu uchi kwenye kichocho fulani cha jiji lenye sura ya motoni. Aliokota tambara bovu na kilifunga kiunoni *kikinyemkera*. Hakupata shida kuona tambara. Mji mzima ulikuwa umejaa matambara mabovu, makaratasi na mapande ya plastiki yaliyotupwa ovyo. Jiji lenyewe lilikuwa likinuka. Watu pia walikuwa wachache, na K alihisi kila mmoja alikuwa akimwogopa mwenzake.

5 Kila mmoja akimkimbia mwenzake. Ghafla alikuja kuona *njaa ya ndovu kumla mwanawe*. **Ale nini?** Haikuonekana ishara ya mtu anayeweza kuombeka msaada. Hakukuwa na maduka wala hoteli wala mikahawa. Alisongea kwenya pipa la taka; akaanza kulimimina. Ghafla kundi la majibwa lilikuja kurnzongea na kumbwekea. Kama vile walikuwa wakimtisha aondoke kwenye mtaji wao. Lakini yeye hakujali. Mfu hapatwi na mbwa.

10 “Sikilizeni nyinyi mbwakoko,” aliwambia wale mbwa,
“mimi n’likuwa na mbwa wa maana kuliko nyinyi ... nilimtunza kuliko watu wanavyowatunza wake na watoto wao; sasa nyinyi msinikorofishe.”

Yale majibwa yalisikia yaliyoambiwa, yakaondoka huku yaking’akana wenyewe kwa wenyewe. Hatimaye K aliokota mkate. Chakula pekee kilichokuwemo humo pipani. Aliubonyeza kwa vidole vyake. Hata chembe vidole havikuingia. Ulikuwa mgumu kama chuma. Lakini hata kabla hajazingatia kutia menoni au kuurejesha humo, alishtukia kupigwa kibao na kisha pute na mkate ukaanguka chini. Kutazama alimkuta mwanamama mkofu akiuokota ule mkate. Alipoinuka alimuona kuwa alikuwa binti yake Kidawa. Ndiyo, kakonda, kapuuka, kachujuka, mifupa mitupu, machomeupe, manywele timtim, kanzu aliyovaa raruraru, kapiga weusi titi kwa kutokoga kwa miaka ... lakini alikuwa kidawa mwanawe. Hangeweza kumpomtea mwanamwe mwenyewe.

20 “Kidawa,” aliita.
Wewe nani unayeniita mimi ?” Kidawa alikuwa kamtolea macho K.
“Mimi baba yako.”

25 “Hnn! Laiti ungelijua unasema nini ... Ningekuwa nina hakika kwamba wewe ni baba yangu, ningelikuuwa hapahapa ... lakini n’najua baba yangu, ameshakufa ... na wala sijuti.” Punde K alimshtukia kidawa anavamiwa na kimbaumbau cha mwanamme aliyekuwa kabomoka na kumalizika kabisakabisa. Wakawa wanavutana na kugombania ule mkate. K alikwenda kuwapapatua.

30 “Lazima mtafute njia nyengine ya kuanza upya. Msikate tamaa, jaribuni; tafuteni njia.”
“Wewe nani unayetuasa hivyo?” Bamkubwa aliuliza.

“Baba yenu...”
“Kwenda ‘uko ... baba yetu kafanana na wewe, lakini alikuwa havai virago kama hivyo ... ”
“Kuvaa nguo na kwenda uchi ni sawa katika hali yenu ... jambo muhimu kwenu sasa si nguo bali heshima yenu.”

35 “Mtu atakuwaje na heshima akiishia kwenda uchi?”
“Kwenda uchi ndio mwanzo wa kutunga nia ya kutengeneza heshima yenu. Sisi hatukuwa na mori huo kabisa. Hatukuwa na nia hiyo ... nia yetu ilikuwa pupa na kujitajirisha. Na pupa kila siku huangamiza. Nyinyi ... ”

- 40 “Tuanze wapi katika huu ufu mtupu?” Waliuliza kwa umoja.
Ndani ya nyoyo zenu ... ndani kabisa.’
“Bull shit! wewe unafanana na baba yetu. Unazungumza lugha ileile ya mahubiri ...
tuondokee hapa kabla hatujaingia hasira za kumbukizi za baba yetu ... ingawa twajua aliyekufa
hafufuki.”
- Unaona wanazungumza lugha ileile ya kimarekani.*
- 45 “Bullshit!” hawajui bado namna ya kuzungumza.
*Wanadhani sipo. Wanasema kama nilivyokuwa nikisema mimi kuwa aliyekufa hafufuki. Hawajui
kwamba katika wakati ujao watu watakuwa wakijiua na kufufuka zaidi na zaidi na mazungumzo
na hadithi za baadaye zitazidi kuwa hazina uha/isia tena.*
Wakati huu alipita mwehu wa mwanamke, aliyeonekana ametopewa na ukimya. Alikuwa akibeba
- 50 bahasha ya takataka mgongoni. Miguu chini, na kanzu yake imeraruka yote mgongoni. K wa
hakika sehemu ya nyuma yote iko wazi.
“Amkeni ... Amkeni ... ” K alikuwa akigeuka upepo tena.
“Mama yenu yuko wapi? Mama yenu ...Kikuba,” aliita K.
“Kikubaaaaa ... mimi K.”

Kutoka: Riwaya ya Said A. Mohamed “*Babu Alipofufuka*” 2001

1. (b)

Ewe mwenye tao, mtu wa udhia,
Bure utetao, adha kunitia,
Niliapo leo, wewe furahia.

5 Furahi ucheke, mwenzio nalia,
Nyute zinitoke, zikininginia,
Iko siku yake, hutanikimbia.

Siku yangu bado, haijawadia,
Jipodoe podo, na kuniringia,
Naja kula dodo, waniangalia.

10 Tena la thamani, embe asilia,
Watu mtaani, wanishangilia,
Ukae pembeni, ukiniwazia.

15 Utadhani mengi, nakuhadithia,
Yasiyo msingi, wanishangilia,
Na milangilangi, hutajifungia.

Leo ungashiba, na kunisifia,
Ghururi ya huba, imekuingia,
Ni mingi misiba, katika dunia.

20 Masibu kwangu, yalonijia,
Yangawa uchungu, nitavumilia,
Nawe mlimwengu, yaja kufikia.

Nakoma waraka, nawe fikiria,
Usilotaka, bora kunambia,
Hayana mpaka, mahaba sikia.

Kutoka: “*Tujifunze Mashairi*” na M. Mzenga na Wengine, 1977
